

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน จึงมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก เพื่อที่องค์กรจะสามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ทำให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น วงการสหกรณ์ประเภทต่างๆ ได้นำเครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ประมวลผลข้อมูล ออกรายงานประเภทต่างๆ จัดทำบัญชี และงบการเงิน รวมทั้งรายละเอียดต่างๆ เช่น ลูกหนี้ เจ้าหนี้ สินค้าคงคลัง เงินกู้ และเงินรับฝาก เป็นต้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้จัดทำโปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทสำหรับสหกรณ์ภาคการเกษตรขึ้นมา เป็นการช่วยให้สหกรณ์สามารถจัดทำบัญชีให้เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน และสามารถจัดทำงบการเงินได้อย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารและการตัดสินใจในการดำเนินงานสหกรณ์

สหกรณ์เป็นองค์กรนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ม.37 วรรคท้าย "ให้สหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล" โดยเป็นองค์กรที่มีสมาชิกเป็นเกษตรกรในหลายสาขาอาชีพที่รวมตัวกันจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ หรือมติของสหกรณ์นั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สถาบันเกษตรกรเป็นองค์กรที่มีบทบาทในการเพิ่มศักยภาพด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ดังนั้นสหกรณ์ภาคการเกษตรเป็นองค์กรหนึ่ง que เริ่มให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ และมีการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ไปใช้ในการบันทึกบัญชี และข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมระบบสมาชิกและหุ้นและระบบเงินให้กู้ โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภท และโปรแกรมระบบสินค้า โดยเฉพาะ โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทเป็นโปรแกรมแรกที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้นำมาใช้ให้สหกรณ์ภาคการเกษตรใช้ในการบันทึกบัญชีของสหกรณ์มานานแล้ว และสามารถตอบสนองความต้องการของสหกรณ์ได้ดี ปัจจุบันสหกรณ์ได้นำโปรแกรมไปใช้อย่างแพร่หลาย

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมิน และปัญหาของสหกรณ์ในการใช้โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่รับผิดชอบ สดท.7(เชียงใหม่) 6 จังหวัด ได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา และแม่ฮ่องสอน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถามคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการหรือฝ่ายบริหารสหกรณ์ และพนักงานบัญชีหรือผู้ทำหน้าที่บันทึกข้อมูลของสหกรณ์ ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่รับผิดชอบ สดท.7 (เชียงใหม่) จำนวน 120 สหกรณ์

ดังนั้น การศึกษาการประเมินการใช้โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทของกรมตรวจบัญชี สหกรณ์ของสหกรณ์ในพื้นที่รับผิดชอบ สตท.7(เชียงใหม่) นั้น เพื่อให้ทราบว่าโปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทสามารถอำนวยความสะดวกให้กับสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ใช้ได้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในด้านใด เพื่อเป็นข้อมูลและประโยชน์แก่ สตท.7(เชียงใหม่)ที่จะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการให้บริการโปรแกรมฯในพื้นที่รับผิดชอบ สตท.7(เชียงใหม่)มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเจตนาของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รวมทั้งเป็นข้อมูลต่อผู้ที่สนใจทั่วไปด้วย จากการศึกษาดังกล่าวผู้ศึกษาได้พยายามศึกษา ค้นคว้า สอบถาม และวิเคราะห์งาน โดยมีความมุ่งหวังว่าผลงานเล่มนี้จะนำประโยชน์ต่อผู้สนใจทุกท่าน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการประเมินการใช้โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทของกรมตรวจบัญชี สหกรณ์ของสหกรณ์ในพื้นที่รับผิดชอบ สตท.7(เชียงใหม่)

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ทำการรวบรวมจากสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 120 สหกรณ์ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา และแม่ฮ่องสอน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบการประเมินการใช้โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ของสหกรณ์ภาคการเกษตรในพื้นที่รับผิดชอบ สตท.7(เชียงใหม่)
2. ข้อมูลที่ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการให้บริการ โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภทในพื้นที่รับผิดชอบ สตท.7(เชียงใหม่)

นิยามศัพท์

การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ดุลยพินิจ(Judgement) และหรือค่านิยม(Value) ในการพิจารณาตัดสินคุณค่า ความเหมาะสม ความคุ้มค่า หรือสัมฤทธิ์ผลของเหตุการณ์ โครงการหรือสิ่งอื่นใด หลังจากการเปรียบเทียบผลที่วัดได้โดยวิธีการใดๆก็ตาม กับเป้าหมายวัตถุประสงค์ หรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ระบบ หมายถึง ส่วนสัมพันธ์ของการทำงานที่รวมกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับเข้า (Input) การให้ผลลัพธ์(Outout) การควบคุม(Control) การทำงาน(Process) และการจัดเก็บ(Storage) ข้อมูลหรือสิ่งของต่าง ๆ

โปรแกรมระบบบัญชีแยกประเภท หมายถึง โปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำบัญชีแยกประเภททั่วไปจนถึงการจัดทำงบการเงินเบื้องต้น โดยโปรแกรมจะใช้ข้อมูลจากใบสำคัญรับ-จ่ายที่เกิดขึ้นแต่ละวัน มาทำการประมวลผลเพื่อออกรายงานต่างๆเช่น รายงานการบันทึกรายการประจำวัน รายงานเงินสดรับ-จ่าย บัญชีแยกประเภท งบทดลองแบบสั้น/ยาว รายงานงบการเงินและรายงานเพื่อการบริหาร

พื้นที่รับผิดชอบ สดท.7(เชียงใหม่) หมายถึง สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดที่อยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 จำนวน 6 แห่งได้แก่ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงใหม่ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงราย สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ลำพูน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ลำปาง สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พะเยา และสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์แม่ฮ่องสอน